

ПРЕДЛОГ ИСТОРИЈСКОГ ПРОЈЕКТА СРЕБРЕНИЦА ВЛАДИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ: РЕКОНСТРУКЦИЈА ИЗВЕШТАЈА КОМИСИЈЕ ИЗ 2004. ГОДИНЕ

Извештај Комисије о Сребреници се може поделити на два дела. Један део односи се на пречишћавање разних међусобно преклапајућих спискова лица која су у вези са догађајима у јулу 1995. била пријављена као „нестала.“ Сумарно, ти спискови су бројали преко 12.000 људи што је, разуме се, представљало плодно тле за манипулације бројем жртава, пошто су многи од њих били пријављени више пута разним агенцијама које су се бавиле несталим лицима. Комисија је те спискове упоредила, елиминисала имена која су се понављала више пута, и дошла је до цифре од 7108 лица која су пријављена на једном или више од расположивих спискова, а о чијем статусу у време састављања извештаја (2004. година) није било поузданих података.

Занимљиво је да је демографски стручњак тужилаштва у Крстићевом предмету, Брумберг, још 1999 на суђењу тврдио да је укупан број несталих лица, на основу њихове провере и поређења разних спискова, 7.475 (пар. 81 првостепене пресуде), што се не разликује претерано. Према томе, у овом погледу закључак Комисије не представља суштинску новину, осим што сада имамо глобалну потврду те цифре и са наше стране. Пошто је по Токачи његових 500 живих било пронађено у периоду између 2004 и 2007, по томе испада да би ту цифру сада требало одузети од броја несталих који је утврдила Комисија.

У сваком случају, ово је несумњиво веома позитиван и користан део посла који је Комисија обавила.

За онај други део, који се односи на фактографску позадину догађаја од 10 до 19 јула, 1995. године, то се не би могло рећи. То је представљено на начин који је крајње штетан за српску страну.

Мада је Комисија, на крају свога допунског извештаја од 15 октобра, 2004., истакла да је „целовита представа о догађајима...могућа само након сагледавања њиховог историјског контекста (с. 33), за фактографски контекст дешавања између 10 и 19 јула, 1995., Комисија потврђује да је користила искључиво „чињенично стање садржано у пресуди Тужилац против Радислава Крстића.“ Могла би се сликовито изразити најрикладнија реакција на такву процедуру. Рецимо да се пише историја јеврејског народа и да је за то потребна грађа. Да ли би ико као грађу користио памфлете Гебелсовог министарства пропаганде?

Комисија је за свој Извештај из пресуде Хашког трибунала генералу Крстићу преузела и у свој текст некритички уградила читаве параграфе који се односе на специфичне инциденте и догађаје у том периоду. Из таквог „фактографског“ приласка произилази утисак да је званична прича о Сребреници у суштини тачна и да то потврђује један званичан орган Републике Српске. У том званичном документу налази се дословно преписано низ ноторно спорних ставова из пресуде Крстићу, а глобални

закључак те пресуде гласи да је у Сребреници српска страна починила геноцид. Тај докуменат у целини био је прихваћен од стране Владе Републике Српске 2004. године и самим тим формално влада и држава у овом тренутку стоје иза њега. Овај део Извештаја, где се уважавају сви кључни елементи званичне приче о Сребреници, тешко оптерећује српску страну и то практично поништава корист из оног другог дела, који се бави пречишћавањем спискова несталих.

Сматрамо да би најбољи начин да поступимо било следеће. При том, имамо у виду врло важан фактор континуитета, што чини непожељним да се олако одбацују акта претходних администрација, осим у екстремним случајевима где ти раније усвојени ставови доказиво наносе искључиво штету националном интересу.

Као први корак, мислимо да Влада, која је сада власник тог извештаја, треба формално да га суспендује, одн. да најави да на основу нових сазнања стаје на становиште да је, обзиром на околности његове израде и усвајања и на један део садржаја, извештај из 2004. упитан и да га зато ставља ван снаге до даљњег. Предлажемо да затим искористимо време до 11. јула да формирамо једну комисију од 5 или 6 угледних и стручних људи, пожељно већином странаца, који су се већ објективно бавили сребреничком проблематиком, и да обавимо преиспитивање фактографског дела Извештаја комисије из 2004. године. У нови извештај ушли би сви позитивни елементи из старог (а то се

односи у првом реду на претраживање и чишћење спискова) али би се фактографски део радикално преиначио уношењем свих нових сазнања, података и увида којима располажемо од 2004. године. На такав начин, сачували би континуитет и усвајањем ажурираног извештаја добили би онај објективан шири контекст који је Комисија 2004. године само препоручила, али из једино њој познатих разлога није га имплементирала.

Сматрамо да би било најцелисходније да реконструисани извештај (избегавамо реч ревизија зато што је она у оваквим случајевима добила врло лошу конотацију) Влада Републике Српске формално усвоји почетком јула ове година, а да га нова Комисија формално представи јавности у Сребреници током прве седмице тог истог месеца, користећи максимално за наше циљеве огромну медијску пажњу која ће на том подручју бити сконцентрисана, обзиром на комеморацију годишњице масакра.

На овај начин, постигле би се две важне ствари: (1) отарасили би се омче око врата коју негативни део Извештаја из 2004. године представља за Републику Српску, и (2) прецизним тајмингом обнародовања реконструисаног извештаја, мобилисали би у своју корист један део медијске пажње што ће ионако бити фокусирана на Сребреницу у том периоду. Желели они то или не, медији ће под условима тако уско фокусиране пажње морати да пренесу и наше резултате, а бошњачка страна ће нам у томе несумњиво несвесно помоћи својом предвидљивом ураганском реакцијом на нашу „провокацију.“

Време је ограничавајући фактор у овом пројекту. Све мора бити готово до краја јуна или најдаље самог почетка јула. Ми имамо два и по месеца на располагању да урадимо овај посао. Да би успели, морамо добити подстицај од владе што пре и почети одмах после тога.

Вагајући предности овога пројекта у односу на онај други, којим би се проблематизовала дискриминација у обнови уништених српских села, ми би за сада изради новог извештаја о

Сребреници сада дали приоритет, а онај други радили би паралелно на споредном колосеку док овај не завршимо.

Политички и пропагандни учинак од фронталног напада на свету краву Сребренице у јулу ове јубиларне године био би много већи и драматичнији од приче која би обухватила само ужи сегмент српских села, а пошто имамо довољно доказа да све њихове главне тезе јавно оспоримо и срушимо, и да наступимо сигурно и самоуверено на том терену, сву пажњу и ресурсе у наредних два и по месеца поклонили би томе.